

บทที่ 1

บทนำ



1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

อุตสาหกรรมรถยนต์ได้เกิดขึ้นในเมืองไทยมาเป็นระยะเวลาานาน และเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากรถยนต์เป็นพาหนะที่มีบทบาท และมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของคนในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก และช่วยประหยัดเวลาในการเดินทาง ในอดีตประเทศไทยจะนำเข้ารถยนต์เพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันได้มีการตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ และผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ขึ้นภายในประเทศไทย ซึ่งจะนำส่งขายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเรื่อยๆ

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบให้ยอดจำหน่ายของรถยนต์ทุกชนิดลดลงเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วน และประกอบรถยนต์ต้องซบเซาตัวลง แต่ในระยะหลัง เศรษฐกิจเริ่มดีขึ้นส่งผลให้ยอดจำหน่ายมีแนวโน้มของการเติบโตอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเกิดจาก

- 1) กิจกรรมส่งเสริมการขายของบริษัทรถยนต์ต่าง ๆ ที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องไม่ขาดช่วง โดยเฉพาะการเสนอให้ดอกเบี้ยและเงินดาวน์ต่ำ ระยะการผ่อนชำระนาน รวมทั้งเงื่อนไขพิเศษ การตรวจซ่อม เช่น ค่าแรงฟรี ค่าอะไหล่ราคาพิเศษ เป็นต้น
- 2) การปรับรูปแบบโดยใส่อุปกรณ์ตกแต่ง รวมไปถึงกิจกรรมส่งเสริมการขายโดยตรงกับลูกค้า เช่น กิจกรรมชิงรางวัลของชำระยที่มีมูลค่าสูง 10,000 – 20,000 บาท เป็นปัจจัยเร่งให้มีการซื้อเพิ่มขึ้น
- 3) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทที่อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจมีผลต่อต้นทุนการผลิตและราคาขายรถยนต์ในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ในระยะสั้น การปรับราคาลดค่าขาย อาจยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ตามข้อเท็จจริงของต้นทุนการผลิต เนื่องจากผู้ผลิตยังคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อยอดการจำหน่าย
- 4) มีการเปิดเสรีทางการค้า ส่งผลให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ซึ่งสามารถแสดงยอดจำหน่ายรถยนต์ใน 7 เดือนแรกของปี 2543 (มกราคม – กรกฎาคม) ได้ดังนี้

- 1) ตัวเลขการจำหน่ายรถยนต์รวม จำนวน 142,586 คัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.3
 - อันดับที่ 1 โตโยต้า 41,109 คัน เติบโต 19.0 % ส่วนแบ่งการตลาด 28.8 %
 - อันดับที่ 2 อีซูซุ 31,535 คัน เติบโต 28.8 % ส่วนแบ่งการตลาด 22.1 %
 - อันดับที่ 3 ฮอนด้า 16,297 คัน เติบโต 51.7 % ส่วนแบ่งการตลาด 11.4 %
- 2) ตลาดรถยนต์นั่ง จำนวน 46,809 คัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 52.8
 - อันดับที่ 1 โตโยต้า 17,106 คัน เติบโต 70.4 % ส่วนแบ่งการตลาด 36.5 %
 - อันดับที่ 2 ฮอนด้า 13,809 คัน เติบโต 52.7 % ส่วนแบ่งการตลาด 29.5 %
 - อันดับที่ 3 นิสสัน 6,357 คัน เติบโต 90.3 % ส่วนแบ่งการตลาด 13.6 %
- 3) ตลาดรถกระบะขนาด 1 ตัน จำนวน 81,292 คัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.6
 - อันดับที่ 1 อีซูซุ 29,164 คัน เติบโต 27.9 % ส่วนแบ่งการตลาด 35.9 %
 - อันดับที่ 2 โตโยต้า 21,152 คัน ลดลง 6.9 % ส่วนแบ่งการตลาด 26.0 %
 - อันดับที่ 3 มิตซูบิชิ 12,700 คัน เติบโต 101.4 % ส่วนแบ่งการตลาด 15.6 %
- 4) ตลาดรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ จำนวน 95,777 คัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.6
 - อันดับที่ 1 อีซูซุ 31,454 คัน เติบโต 30.1 % ส่วนแบ่งการตลาด 32.8 %
 - อันดับที่ 2 โตโยต้า 24,003 คัน ลดลง 2.1 % ส่วนแบ่งการตลาด 25.1 %
 - อันดับที่ 3 มิตซูบิชิ 13,658 คัน เติบโต 84.2 % ส่วนแบ่งการตลาด 14.3 %

จากข้อมูลยอดจำหน่ายรถยนต์ใน 7 เดือนแรกของปี 2543 จะเห็นว่า ยอดจำหน่ายรถยนต์ยังมีแนวโน้มของการเจริญเติบโตอยู่เป็นส่วนใหญ่ และนอกจากนี้สามารถแสดงยอดจำหน่ายเทียบกับปีที่ผ่านมาเดือนต่อเดือนได้ดังตารางที่ 1.1 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ยอดจำหน่ายรถยนต์ของเดือน กรกฎาคม ปีปัจจุบันมีการเติบโตมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 1.1 : ยอดจำหน่ายรถยนต์ทั้งหมดของเดือน กรกฎาคมปีปัจจุบันเทียบกับปีที่ผ่านมา

TOTAL CAR SALES (JULY '00)								
	7/00	7/99	00/99	SHARE	00(1-7)	99(1-7)	00/99	SHARE
TOYOTA	5,450	6,332	86.1%	26.9%	41,109	34,548	119.0%	28.8%
ISUZU	4,905	3,886	126.2%	24.2%	31,535	24,476	128.8%	22.1%
HONDA	2,458	1,719	143.0%	12.1%	16,297	10,746	151.7%	11.4%
M'BISHI	2,344	1,448	161.9%	11.6%	15,919	9,893	160.9%	11.2%
NISSAN	1,761	1,278	137.8%	8.7%	15,439	9,567	161.4%	10.8%
MAZDA	651	241	270.1%	3.2%	4,033	1,885	214.0%	2.8%
OTR. JPN.	279	281	99.3%	1.4%	2,496	1,621	154.0%	1.8%
TTL. JPN.	17,848	15,185	117.5%	88.2%	126,828	92,736	136.8%	88.9%
HYUNDAI	60	151	39.7%	0.3%	487	943	51.6%	0.3%
DAEWOO	10	100	10.0%	0.0%	291	359	81.1%	0.2%
KIA	0	68	0.0%	0.0%	0	266	0.0%	0.0%
FORD	1,426	676	210.9%	7.0%	8,968	3,435	261.1%	6.3%
BENZ	200	88	227.3%	1.0%	1,553	578	268.7%	1.1%
B.M.W.	201	180	111.7%	1.0%	1,327	1,080	122.9%	0.9%
VOLVO	82	47	174.5%	0.4%	947	541	175.0%	0.7%
V.W.	114	50	228.0%	0.6%	546	417	130.9%	0.4%
CHRYSLER	24	55	43.6%	0.1%	453	303	149.5%	0.3%
CHEVROLET	178	0	-	0.9%	329	0	-	0.2%
PEUGEOT	55	104	52.9%	0.3%	322	1,014	31.8%	0.2%
OTR.EUR.&KR.	49	137	35.8%	0.2%	535	678	78.9%	0.4%
TOTAL	20,247	16,841	120.2%	100.0%	142,586	102,350	139.3%	100.0%

ตารางที่ 1.2 : ยอดจำหน่ายรถยนต์นั่งของเดือน กรกฎาคมปีปัจจุบันเทียบกับปีที่ผ่านมา

PASSENGER CAR SALES (JULY '00)								
	7/00	7/99	00/99	SHARE	00(1-7)	99(1-7)	00/99	SHARE
TOYOTA	2,107	2,117	99.5%	32.1%	17,106	10,037	170.4%	36.5%
HONDA	2,131	1,409	151.2%	32.4%	13,809	9,045	152.7%	29.5%
NISSAN	819	742	110.4%	12.5%	6,357	3,341	190.3%	13.6%
M'BISHI	350	211	165.9%	5.3%	2,261	2,478	91.2%	4.8%
MAZDA	220	7	3142.9%	3.3%	861	320	269.1%	1.8%
ISUZU	4	28	14.3%	0.1%	81	298	27.2%	0.2%
OTR. JPN.	1	11	9.1%	0.0%	26	43	60.5%	0.1%
TTL. JPN.	5,632	4,525	124.5%	85.7%	40,501	25,562	158.4%	86.5%
HYUNDAI	60	151	39.7%	0.9%	487	943	51.6%	1.0%
DAEWOO	10	100	10.0%	0.2%	291	359	81.1%	0.6%
KIA	0	2	0.0%	0.0%	0	9	0.0%	0.0%
B.M.W.	201	180	111.7%	3.1%	1,327	1,080	122.9%	2.8%
BENZ	151	84	179.8%	2.3%	1,299	444	292.6%	2.8%
VOLVO	71	47	151.1%	1.1%	902	535	168.6%	1.9%
FORD	93	0	-	1.4%	586	1	58600.0%	1.3%
CHEVROLET	178	0	-	2.7%	329	0	-	0.7%
PEUGEOT	55	104	52.9%	0.8%	322	1,014	31.8%	0.7%
V.W.	74	13	569.2%	1.1%	243	216	112.5%	0.5%
OTR.EUR.	49	91	53.8%	0.7%	522	472	110.6%	1.1%
TOTAL	6,574	5,297	124.1%	100.0%	46,809	30,635	152.8%	100.0%

ตารางที่ 1.3 : ยอดจำหน่ายรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ของเดือน กรกฎาคมปีปัจจุบันเทียบกับปีที่ผ่านมา

COMMERCIAL VEHICLE SALES (JULY '00)								
	7/00	7/99	00/99	SHARE	00(1-7)	99(1-7)	00/99	SHARE
ISUZU	4,901	3,858	127.0%	35.8%	31,454	24,178	130.1%	32.8%
TOYOTA	3,343	4,215	79.3%	24.4%	24,003	24,511	97.9%	25.1%
M'BISHI	1,994	1,237	161.2%	14.6%	13,658	7,415	184.2%	14.3%
NISSAN	942	536	175.7%	6.9%	9,082	6,226	145.9%	9.5%
FORD	1,333	676	197.2%	9.7%	8,382	3,434	244.1%	8.8%
MAZDA	431	234	184.2%	3.2%	3,172	1,565	202.7%	3.3%
HONDA	327	310	105.5%	2.4%	2,488	1,701	146.3%	2.6%
HINO	173	170	101.8%	1.3%	1,413	895	157.9%	1.5%
SUZUKI	73	83	88.0%	0.5%	811	522	155.4%	0.8%
CHRYSLER	24	55	43.6%	0.2%	453	303	149.5%	0.5%
BENZ	49	4	1225.0%	0.4%	254	134	189.6%	0.3%
N-DIESEL	30	16	187.5%	0.2%	236	160	147.5%	0.2%
KIA	0	66	0.0%	0.0%	0	257	0.0%	0.0%
OTR. J&E&KR.	53	84	63.1%	0.4%	371	414	89.6%	0.4%
TOTAL	13,673	11,544	118.4%	100.0%	95,777	71,715	133.6%	100.0%

ตารางที่ 1.4 : ยอดจำหน่ายรถกระบะ 1 ตันของเดือน กรกฎาคมปีปัจจุบันเทียบกับปีที่ผ่านมา

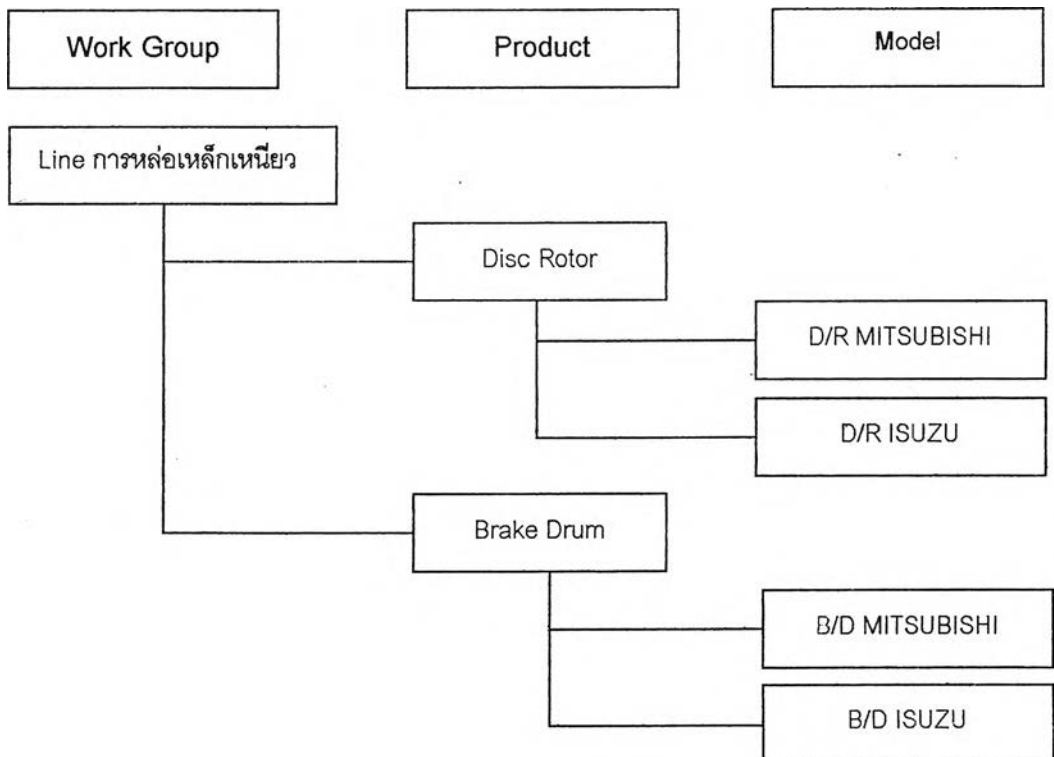
ONE TON PICK UP SALES (JULY '00)								
	7/00	7/99	00/99	SHARE	00(1-7)	99(1-7)	00/99	SHARE
ISUZU	4,479	3,588	124.8%	38.1%	29,164	22,794	127.9%	35.9%
TOYOTA	2,923	3,855	75.8%	24.9%	21,152	22,715	93.1%	26.0%
M'BISHI	1,858	1,067	174.1%	15.8%	12,700	6,305	201.4%	15.6%
FORD	1,331	676	196.9%	11.3%	8,380	3,434	244.0%	10.3%
NISSAN	727	381	190.8%	6.2%	6,727	4,465	150.7%	8.3%
MAZDA	431	234	184.2%	3.7%	3,168	1,521	208.3%	3.9%
OPEL	0	8	0.0%	0.0%	1	90	1.1%	0.0%
TOTAL	11,749	9,809	119.8%	100.0%	81,292	61,324	132.6%	100.0%

จากปัจจัยหลายอย่างที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากมีแนวโน้มของการเติบโตอย่างต่อเนื่องทำให้มีคู่แข่งมากขึ้น ดังนั้นเพื่อการเปรียบเทียบการดำเนินงาน และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร จึงต้องจัดทำระบบต้นทุนมาตรฐานเพื่อตรวจสอบ ต้นทุนจริงของบริษัท โดยเข้าไปทำการศึกษาโรงงานตัวอย่าง

1.1.1 สภาพปัจจุบันของโรงงานตัวอย่าง

1) ผลิตภัณฑ์ เกือบทั้งหมดของบริษัทเป็นชิ้นส่วนยานยนต์ จักรยานยนต์ และเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น Disc Rotor , Brake Drum , Pulley เป็นต้น โดยเป็นการผลิตแบบ Mass Production จำนวนการผลิตขึ้นอยู่กับ Order ของลูกค้า ซึ่งส่วนใหญ่คือประกอบ OEM และ After Market

2) การจัดแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ เพื่อใช้ในการจัดทำบัญชีต้นทุน ทำการจัดแบ่งตาม Line ผลิตซึ่งจะเรียกว่า Work Center โดยในแต่ละ Work Center จะมีการผลิตหลาย Product และในแต่ละ Product ก็จะมีหลาย Model ยกตัวอย่างเช่น



4) การจัดทำต้นทุนในปัจจุบัน ลักษณะการบันทึกต้นทุนในการดำเนินงานของโรงงาน จะมีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานโดยฝ่ายบัญชี ซึ่งการลงบันทึกต้นทุนที่เกิดขึ้นมีการ กำหนดแหล่งการเกิดของต้นทุนแยกเป็น Work Center ต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 1.5 : หน่วยงานสนับสนุนกลาง

รหัสหน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน
96000	สำนักประธานบริหารและกรรมการผู้จัดการ
50000	ฝ่ายเพิ่มผลผลิต
60000	ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล
62000	ฝ่ายฝึกอบรม
65000	ฝ่ายกิจกรรมและประชาสัมพันธ์
70000	ฝ่ายขายและการตลาด
75000	ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ
80000	ฝ่ายบัญชีและสารสนเทศ

ตารางที่ 1.6 : หน่วยงานสนับสนุนของบริษัทที่ 1

รหัสหน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน
41000	ฝ่ายจัดซื้อ
61000	ฝ่ายบุคคลและธุรการ
71000	ฝ่ายขาย
81000	ฝ่ายบัญชีและการเงิน

ตารางที่ 1.7 : หน่วยงานโรงหล่อ

รหัสหน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน
10000	สำนักผู้จัดการทั่วไปโรงหล่อ
11000	ฝ่ายผลิต
11100	บ่มทราย
11200	ใส่ใน
11300	QC/DEFECT
11400	เตาหล่อ
11500	ขัดเจียร

ตารางที่ 1.7 : หน่วยงานโรงหล่อ(ต่อ)

21000	ฝ่ายวิศวกรรม
23000	ฝ่ายวางแผนการผลิตและคลังสินค้า
25000	ฝ่ายรับประกันคุณภาพ
27000	ฝ่ายซ่อมบำรุง

ตารางที่ 1.8 : หน่วยงานโรงกลึง

รหัสหน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน
10001	สำนักผู้จัดการทั่วไปโรงกลึง
12000	ฝ่ายผลิต
12110	GEAR BOX
12120	EXHUAUST & BRACKET
12130	TIMING COVER
12140	DRUM BRAKE
12150	DISC BRAKE & HUB FRONT
12160	BIG HUB & DRUM TRUCK
12170	FLY WHEEL
12180	FLY WHEEL COMP
12190	PULLEY
12200	ฟันสี
12300	DEFECT & NC SERVICE
22000	ฝ่ายวิศวกรรม
24000	ฝ่ายวางแผนการผลิตและคลังสินค้า
26000	ฝ่ายรับประกันคุณภาพ
28000	ฝ่ายซ่อมบำรุง

จากต้นทุนต่างๆ ที่เกิดขึ้น การสะสมต้นทุนทั้งต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนค่าแรงงาน และค่าเสียหายการผลิต จะสะสมตาม Work Center เมื่อถึงสิ้นเดือนฝ่ายบัญชีจะนำต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละ Work center มารวมกันเป็นต้นทุนรวมทั้งหมดของโรงงานในเดือนนั้น แล้วทำการหาค่าเฉลี่ยของต้นทุนต่อผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่ผลิตได้ โดย

1) หาต้นทุนเฉลี่ยต่อน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าสไตร์ โดยการนำค่าใช้จ่ายรวมเฉพาะในส่วนโรงงาน หารด้วยน้ำหนักรวมของชิ้นงานที่ส่งเข้าสไตร์ ก็จะทราบต้นทุน บาท/kg

2) หาต้นทุนเฉลี่ยต่อจำนวนชิ้นของผลิตภัณฑ์ โดยการนำค่าใช้จ่ายรวมเฉพาะในส่วนโรงงาน หารด้วยจำนวนชิ้นงานที่ส่งเข้าสไตร์ ก็จะทราบต้นทุน บาท/ชิ้น

จากสภาพปัจจุบันของโรงงานจะเห็นได้ว่า ระบบการคิดต้นทุนในปัจจุบันยังไม่มีที่เหมาะสม ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำระบบการคิดต้นทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษาและวิจัย

จัดทำระบบต้นทุนและวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างต้นทุนมาตรฐานกับต้นทุนจริงที่เกิดขึ้น เพื่อหาสาเหตุของความแตกต่าง

1.3 ขอบเขตการศึกษาและวิจัย

1.3.1 ทำการศึกษาโรงงานตัวอย่างจำนวน 2 โรงงาน คือ โรงหล่อและโรงกลึง ซึ่งมีการส่งผ่านต้นทุนให้แก่กัน

1.3.2 เลือกผลิตภัณฑ์ตัวอย่างจำนวน 10 ตัวอย่าง มาทำการจัดทำระบบต้นทุน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการผลิตทั้ง 2 โรงงาน ทำให้มีการส่งผ่านต้นทุน และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณการผลิตต่อเดือนมาก

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 สสำรวจสภาพปัจจุบัน

1.4.2 ออกแบบระบบบัญชีต้นทุนและจัดทำเอกสาร ร่วมกับหน่วยงานบัญชี ทำการออกแบบระบบบัญชีต้นทุน รวมทั้งจัดทำเอกสารการเก็บข้อมูลต้นทุนและรายงานต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

1.4.3 Implement ระบบบัญชีต้นทุน โดยจะต้องทำการตรวจสอบระบบตามที่ออกแบบไว้ทุกสัปดาห์และมีการจัดทำรายงานสรุปทุกเดือน รวมทั้งทำการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการ Implement

1.4.4 จัดทำต้นทุนมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

1.4.5 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างต้นทุนมาตรฐานกับต้นทุนจริง

1.4.6 ทำการสรุปผลและจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบถึงต้นทุนมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

1.5.2 ทราบต้นทุนจริงที่เกิดขึ้นหลังจากทำการผลิต

1.5.3 สามารถคิดมูลค่าสินค้าคงคลังในแต่ละขั้นตอนการผลิตได้อย่างถูกต้อง

1.5.4 ได้ระบบบัญชีต้นทุนในโรงงาน

1.5.5 กำหนดราคาขายของผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม

1.5.6 ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงาน